โรงพยาบาลท่าใหม่
THAMAI HOSPITAL

CQI

พัฒนาแนวทาง การดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ใช้สารเสพติด ที่มาฝากครรภ์ โรงพยาบาลท่าใหม่

นางสาวสิริพร บางเหลือง
ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
คลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลท่าใหม่

สรุปผลงานโดยย่อ

โครงการนี้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาแนวทางการตรวจคัดกรองหญิงตั้งครรภ์ที่ใช้สารเสพติด และระบบการดูแลส่งต่อ เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับการคัดกรองวินิจฉัย และเข้าถึงการดูแลรักษาอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และปลอดภัย ส่งผลดีต่อสุขภาพของมารดาและทารก

บริบท ปัญหาและสาเหตุโดยย่อ

โรงพยาบาลท่าใหม่เป็นโรงพยาบาลชุมชน ขนาด 30 เตียง ในปี 2569 (ตุลาคม 2568 - มิถุนายน 2569) มีหญิงตั้งครรภ์คนไทยมาเข้ารับบริการ 48 คน และต่างด้าว 24 คน

สถานการณ์การใช้สารเสพติดขณะตั้งครรภ์ในคลินิกฝากครรภ์ โรงพยาบาลท่าใหม่นับว่าเป็นปัญหาสำคัญ จากข้อมูลการฝากครรภ์ ปี 2568 พบหญิงตั้งครรภ์ใช้สารเสพติด 1 ราย ปกปิดข้อมูลจากการซักประวัติเบื้องต้นเรื่องการใช้สารเสพติด บุหรี่ สุรา ไม่มีอาการผิดปกติขณะซักประวัติและมารับบริการฝากครรภ์ต่อเนื่อง กลุ่มผู้ใช้ (Substance Use) ตรวจพบอาการขาดยา (Withdrawal Symptoms) ขณะรอคลอดที่โรงพยาบาลพระปกเกล้า
ปี 2569 พบหญิงตั้งครรภ์ใช้สารเสพติด 1 ราย มีท่าทางหลุกหลิก ไม่นิ่ง และขาดนัดบ่อย กลุ่มผู้ติด (Substance dependence) เมื่อซักประวัติเพิ่มเติมพบมีการใช้สารเสพติด จึงได้ตรวจหาสารเสพติดและดูแลส่งต่อหญิงตั้งครรภ์เข้าสู่กระบวนการดูแลโรงพยาบาลแม่ข่าย

บริบท ปัญหาและสาเหตุโดยย่อ (ต่อ)

จะเห็นว่าจากกระบวนการปฏิบัติงานคลินิกฝากครรภ์ยังไม่มีแนวทางการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ใช้สารเสพติดที่มาฝากครรภ์ เพื่อให้โรงพยาบาลได้บรรลุเป้าหมายของงานอนามัยแม่เล็กเด็กตามแผนยุทธศาสตร์ “ลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย” คลินิกฝากครรภ์ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงพัฒนาแนวทางการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ใช้สารเสพติดที่มาฝากครรภ์โรงพยาบาลท่าใหม่ขึ้น

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการได้รับการคัดกรองสารเสพติดครอบคลุม ร้อยละ 100

2. เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ที่ใช้สารเสพติดได้รับการดูแลและส่งต่อเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาอย่างปลอดภัย ร้อยละ 100

3. เพื่อจัดทำแนวทางปฏิบัติการตรวจคัดกรองสารเสพติด และดูแลส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ในคลินิกฝากครรภ์โรงพยาบาลท่าใหม่

4. เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติตามแนวทางและติดตามการใช้แนวทางปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ร้อยละ 100

ตัววัดความสำเร็จที่สำคัญ
(Key Measure of Improvement)

1. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการคัดกรองสารเสพติด ร้อยละ 100
2. หญิงตั้งครรภ์ที่ใช้สารเสพติดได้รับการดูแลและส่งต่ออย่างปลอดภัย ร้อยละ 100
3. มีแนวทางปฏิบัติการตรวจคัดกรองสารเสพติด และดูแลส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ 1 ฉบับ
4. บุคลากรทางการพยาบาลปฏิบัติตามแนวทางการตรวจคัดกรองสารเสพติด และดูแลส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ ร้อยละ 100

กิจกรรมการพัฒนา (Quality Improvement Process)

P (Plan)

วางแผนประชุมทบทวนปัญหา ชี้แจงการดำเนินงาน การเฝ้าระวังคัดกรองและดูแลหญิงตั้งครรภ์ ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ (แพทย์, พยาบาล ANC, พยาบาลห้องคลอด, เจ้าหน้าที่ห้องตรวจปฏิบัติการ และกลุ่มงานจิตเวชและยาเสพติด) ร่วมกันจัดทำ **"แนวปฏิบัติการคัดกรองหญิงตั้งครรภ์ที่ใช้สารเสพติด"** โดยเน้นย้ำเรื่อง "การรักษาความลับ"

กิจกรรมการพัฒนา (Quality Improvement Process) (ต่อ)

D (Do)

1. ประชุมคณะกรรมการ MCH อำเภอท่าใหม่

2. สำรวจและรายงานจำนวนหญิงตั้งครรภ์และความเสี่ยงโดยเจ้าหน้าที่ อสม. ในเขตรับผิดชอบ

3. ศึกษาตำรา เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการตรวจคัดกรองสารเสพติด และดูแลส่งต่อหญิงตั้งครรภ์

4. จัดทำแนวทางปฏิบัติการตรวจคัดกรองสารเสพติดและดูแลส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ และเสนอแนวคิดการปรับเปลี่ยนวิธีการซักประวัติ โดยจัดสถานที่ซักประวัติให้เป็นส่วนตัว (Private Zone) ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational Interviewing) ไม่ตัดสิน ไม่ตำหนิ

กิจกรรมการพัฒนา (Quality Improvement Process) (ต่อ)

C (Check)

1. หญิงตั้งครรภ์รายใหม่คนไทย ปี 2569 (ตั้งแต่ มีนาคม 2569 - มิถุนายน 2569) ได้รับการตรวจคัดกรองหาสารเสพติดในปัสสาวะ 24 ราย ผลตรวจสารเสพติดเป็นลบ 24 ราย

2. หัวหน้างานตรวจเวชระเบียนทุกเดือน เพื่อดูความครอบคลุมของการคัดกรอง และติดตามภาวะแทรกซ้อนร่วมกับห้องคลอด

กิจกรรมการพัฒนา (Quality Improvement Process) (ต่อ)

A (Act)

1. จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติการตรวจคัดกรองสารเสพติด และดูแลส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ (SOP) ประจำหน่วยงาน

2. ซักประวัติการใช้สารเสพติดในหญิงตั้งครรภ์ทุกรายขณะมาฝากครรภ์ พร้อมตรวจ Urine Methamphetamine ทุกราย

3. เมื่อตรวจพบ Urine Methamphetamine Positive ส่งต่อกลุ่มงานจิตเวชและยาสารเสพติด

4. ประเมินผลการนำแนวทางปฏิบัติตามรูปแบบแนวทางปฏิบัติการตรวจคัดกรองสารเสพติด และดูแลส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ ในคลินิกฝากครรภ์โรงพยาบาลท่าใหม่ พร้อมเสนอข้อชี้แนะ เพื่อนำมาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

5. ประสานทีมเครือข่ายในเขตรับผิดชอบให้เข้าช่วยเหลือยานพาหนะในการนำส่งหญิงตั้งครรภ์มาโรงพยาบาลตามนัด

6. ประสานเครือข่ายเข้ามามีส่วนช่วยในการกำกับติดตาม ไม่ให้ขาดนัด และส่งข้อมูลการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติด

ภาพกิจกรรม

พยาบาลงานฝากครรภ์

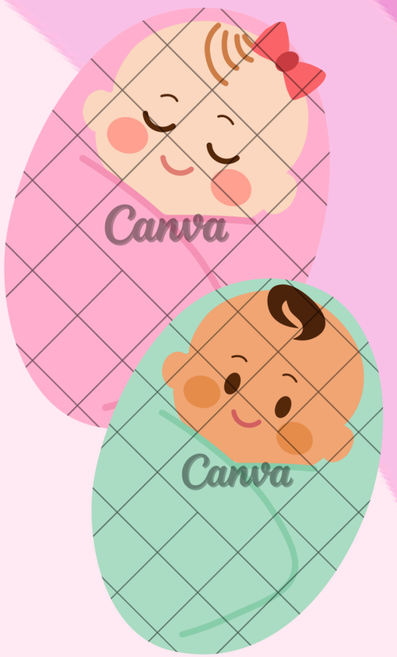

พยาบาลงานยาเสพติด

ผลการดำเนินงานหรือการประเมินผลการเปลี่ยนแปลง (Performance)

1. หญิงตั้งครรภ์คนไทยทุกรายได้รับการคัดกรองสารเสพติด ร้อยละ 100

เดือนที่ตรวจ	หญิงตั้งครรภ์คนไทยทั้งหมด	หญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการตรวจ	ผลตรวจ	เป้าหมาย (%)
มีนาคม 69	10	10	Negative 10 ราย	100
เมษายน 69	3	3	Negative 3 ราย	100
พฤษภาคม 69	6	6	Negative 6 ราย	100
มิถุนายน 69	5	5	Negative 5 ราย	100

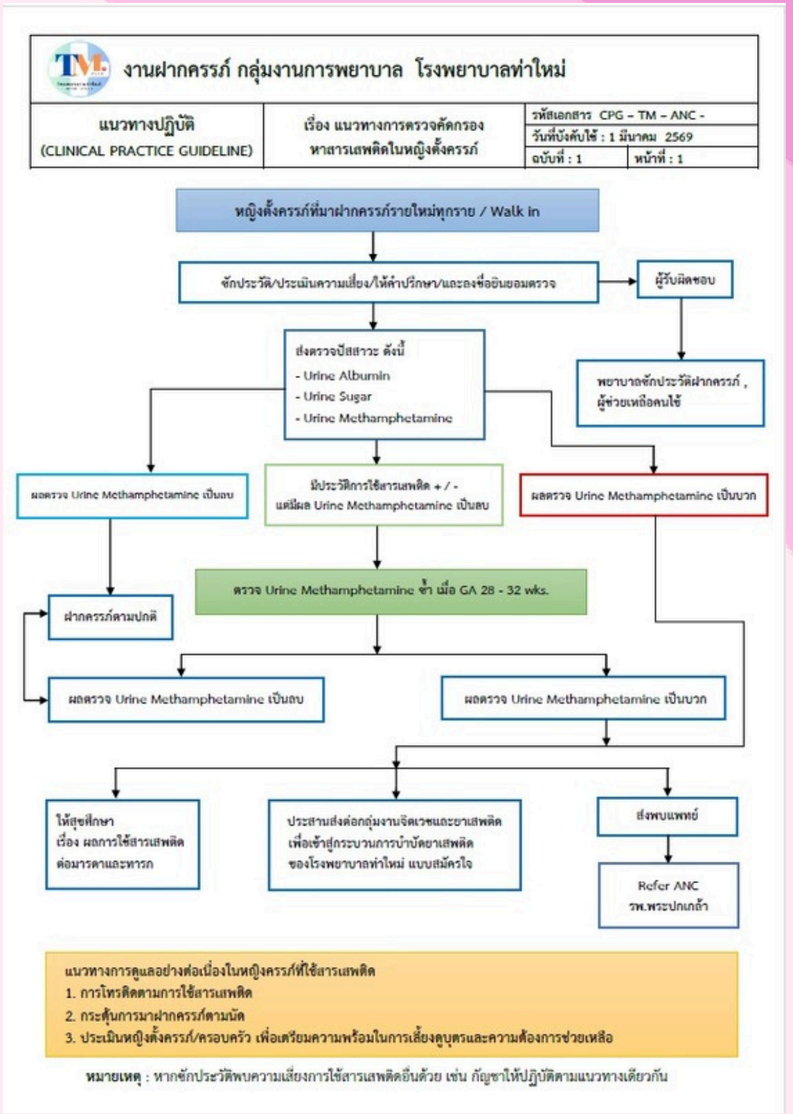

2. หญิงตั้งครรภ์ที่ใช้สารเสพติดได้รับการดูแลและส่งต่อ ร้อยละ 100

หมายเหตุ : ไม่สามารถประเมินผลได้ เนื่องจากผลตรวจ Negative ทุกราย

ผลการดำเนินงานหรือการประเมินผลการเปลี่ยนแปลง (Performance) (ต่อ)

3. บุคลากรทางการพยาบาลปฏิบัติตามรูปแบบแนวทางการตรวจคัดกรองสารเสพติด และดูแลส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ ร้อยละ 100

ผลการดำเนินงานหรือการประเมินผลการเปลี่ยนแปลง (Performance) (ต่อ)

4. หญิงตั้งครรภ์ที่ตรวจพบสารเสพติดได้รับการดูแลร่วมกับกลุ่มทีมสหวิชาชีพ ให้ได้รับการฝากครรภ์คุณภาพครบถ้วน ได้รับการส่งต่อ และบำบัดติดตาม ไม่กลับมาใช้สารเสพติดซ้ำ

5. หญิงตั้งครรภ์ต่างด้าวได้รับการตรวจ UrineMethamphetamine ทุกราย (ตั้งแต่เดือน ก.ค.69) ซึ่งหากย้อนไปช่วงที่มีการนำแนวทางปฏิบัติจะพบว่าตรวจเฉพาะคนไทยเท่านั้น

บทเรียน

ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ : การเปลี่ยนมุมมองจากการ "จับผิด/จับกุม" มาเป็น "การช่วยเหลือและปกป้องมารดาและทารก" ทำให้หญิงตั้งครรภ์กล้าเปิดเผยความจริงมากขึ้น แผนพัฒนา ส่งเจ้าหน้าที่อบรมเทคนิคการให้คำปรึกษาในประเด็นการใช้สารเสพติดในหญิงตั้งครรภ์ (Motivational Interviewing)

การรักษาความลับคือหัวใจ : การสร้างความมั่นใจให้ผู้ป่วยว่าข้อมูลนี้จะไม่ถูกส่งต่อให้ตำรวจ แต่เป็นการนำมาใช้เพื่อการรักษาทางการแพทย์เท่านั้น

การขยายกลุ่มเป้าหมาย : หญิงตั้งครรภ์ต่างด้าว

การใช้แบบประเมินตามมาตรฐาน : สร้างแบบคัดกรอง 5 Ps สำหรับหญิงตั้งครรภ์

สิ่งที่ภาคภูมิใจ

เป็นโรงพยาบาลนำร่อง
ในการตรวจคัดกรองหาสารเสพติด
ในหญิงตั้งครรภ์ของจังหวัดจันทบุรี

Thank You

ANC Clinic Thamai Hospital